

ραλυμένον εκείνον, τὸν ὁποῖον πιθανὸν νὰ εὕρωμεν εὐθυμοῦντα μὲ καμμίαν φιληνάδαν του.

— Καλὰ τῆς γλύτωσεν, εἶπε καὶ ἑαυτὸν ὁ Ραούλ. . . . Τὸν Ἄρμιν Σεριλλὺ ζητεῖτε; ἠρώτησε μὲ ἦθος ἀπορον. Ἄν αὐτὸν ζητῆτε, βεβαίως δὲν θὰ τὸν εὕρετε. Ἀνεχώρητε πρὸ πολλοῦ.

— Ἀνεχώρητεν! ἀνέκραξεν ὁ Λορμέλ.

— Πῶς δὲν τὴν ἤξεύρετε; ἐπανέλαθεν ὁ Ραούλ εἰρωνικῶς ἀνεχώρησε πρὸ ἐνὸς αἰῶνος. Ἐγὼ ἔχω τὰ κλειδιά τῆς οἰκίας, καθὼς καὶ παραγγελίαν νὰ τὴν ἐνοικιάσω. Βλέπετε, ἐπρόσθετεν ἀροῦ ἠνοιγῆς ἢ θύρας, ὅτι ἡ οἰκία εἶναι εὐκαιρὸς. . . . Ἰὸ πουλί ἐπέταξε, Κ. Λορμέλ, ἀροῦ ἐραγεν ὅλον τὸ κεῖθρον Ἐρβάσκαρον ἀργά.

— Ἄ! ἄ! ἀνέκραξεν ὁ περωτὸς γίγας, ὅστις ἦτον αὐτὸς ὁ Γαστὸν Δάρεμπεργ. Ὁ Σεριλλὺ ἐφυγε! Καλὰ, δὲν μὲ κακοραίνεται, ἐπρόσθετε μὲ ἦθος ἱπποτικὸν καὶ μὲ χειρονομίαν προκλητικὴν· διότι θὰ τὸν εἶδα ἕνα μάθημα.

— Τί μὲ μέλει διὰ τὰ μαθήματά σου! εἶπεν ὁ Λορμέλ δυσχερῶς. Πότε θὰ λάβω τὰ χρήματά μου; Ἀλλὰ ἄς παρατηρήσωμεν παντοῦ, Κ. ὑπομοίραρχε. Ἴσως εἶναι καμμία πονηρία, καὶ δὲν θέλω νὰ μὲ ἀπατήσῃ.

Καὶ ἐπισκεφθέντες ὅλην τὴν οἰκίαν εἶδον ὅτι ἦτον γυμνή· ὁ δὲ γείτων Ραούλ εὐχαριστεῖτο περὶ τῶν τῶν Λορμέλ καὶ ἐρεβίζων τὴν ἀγανάκτησίν του.

— Πλὴν, εἶπεν ὁ γέρων αὐτὸς· δὲν θὰ εἶναι πολὺς καιρὸς ἀροῦ ἀνεχώρητεν ὁ Σεριλλὺ, διότι τὸν εἶδα πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν.

— Σχεδὸν, ἀπεκρίθη ὁ Ραούλ. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ἂν ἀνεχώρητε, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἀνεχώρητε, καὶ ἀναμνηστικῶς, διὰ πολὺν καιρὸν· διότι μ' ἐπερφόρτισε νὰ ἐνοικιάσω τὴν οἰκίαν του.

— Ἄ! ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Λορμέλ· εἶχε προκληρῶσαι· λοιπὸν, φίλτατε Κύριε, θὰ ὠφεληθῶμεν ἡμεῖς. Ἡ οἰκία αὐτὴ μὲ ἀρέσκει, καὶ τῆς κρατῶ δι' ἐμέ. Τί λέγεις, Γαστὸν; ἔχεις ἀνάγκη χωριστοῦ δωματίου μετὰ τὴν ὑπανδρείαν σου μὲ τὴν κόρη μου. Ἡ οἰκία αὐτὴ, ὅπως εἶναι διηρημένη χωρίζεται εἰς δύο. Ἡ αἴθουσα μόνη μένει κοινή. Τούλαχιστον νὰ μὴ χάσω ὅλα τὰ χρήματά μου.

— Ἀξιόλογος ἰδέα! ἀπεκρίθη ὁ Γαστὸν Ἡ οἰκία αὐτὴ εἶναι καταλληλοτάτη δι' ἡμᾶς. Πέρω ἐγὼ τὰ δωμάτια τοῦ Σεριλλὺ, καὶ κρατεῖτε σεις τὰ τῆς ἀδελφῆς του Γαβοιέλλης.

— Καὶ ἐπειδὴ, ἐπανέλαθεν ὁ Λορμέλ εἶναι πρὸ ὀλίγου ἐπισκευασμένη ἡ οἰκία, καὶ ἔχει καὶ ὀλίγα ἔπιπλα, ἡμποροῦμεν νὰ κατοικήσωμεν ἀμέσως. Ὀλίγαι μόναι διορθώσεις τὰς ὁποίας θὰ κάμῃ ὁ ὑπηρέτης αὐρισὸν τὸ πρῶτ' ἄρκοῦν.

— Θαυμάσια!

— Λοιπὸν, κύριε, φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα ἐσυμφεδιάσθησαν· ἐγὼ μὲν κρατῶ τὰ κλειδιά· εἰν δὲ ὁ Κ. Ἄρμιν Σεριλλὺ ἔχη ἀπαιτήσεις ἄς ἔλθῃ νὰ μὲ τὰς διευθύνῃ.

— Κάλλιστα, κύριε Λορμέλ, ἀπεκρίθη ὁ Ραούλ· σὰς εὐχομαι καλὴν νύκτα.

— Θὰ φύγωμεν καὶ ἡμεῖς. Ὅρισατε, Κ. ὑπομοίραρχε.

Καὶ ἀναχωρήσαντες ὅλοι συγχρόνως, ἐκλείσαν τὴν θύραν. Μολις δὲ ἐξῆλθον, καὶ ἐξῆλθον καὶ οἱ δύο φυλακισμένοι.

— Ἰκουσε; ἠρώτησεν ὁ Ἐρβέκος Γρανδμὸν τὸν Πεδρίλλο.

— Ὀλίγον.

— Ἰκνήτες;

— Ἀκραις, μέσαις.

— Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἤκουσα πολλά. Μὲ ἐφάνη μόνον ὅτι ὅτι ὁ Κ. Σεριλλὺ καταδιώκεται διὰ χρέος, ὅτι ἀνεχώρησε σήμερον μὲ τὴν ἀδελφὴν του Γαβοιέλλην, καὶ ὅτι ὁ δανειστής του, ἐλθὼν νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ μὴ εὐρὼν αὐτὸν ἐνοικίασε τὸ κατάλυμά του.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Πεδρίλλος ὀπισθοῦν σκεπτικῶς· μ' ἔρχεται μίξ ἰδέα. . . . περιέργεια ἀπλή. . . νὰ μάθω ἂν περιλαμβανόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ συμβόλαιον τοῦ ἐνοικίου.

— Εἰς τὸν διάβολον μὲ τὰς σκέψεις σου. Πῶς νὰ ἐλθῶμεν ἀπὸ ἐδῶ;

— Βέβαια, ἀλλ' ἀπὸ ποῦ; Ἐκλείσαν τὴν θύραν, καὶ ἂν δὲν λαμβάνωμαι ὅλα τὰ παράθυρα ἔχουν σιδηρά.

— Ἄδιάφορον! ἔλα μαζὶ μου, καὶ θὰ εὕρωμεν καμμίαν τρύπαν.

(Ἔπεται συνέχεια)

ΚΡΙΣΙΣ ΠΕΡΙ ΠΑΝΩΡΑΣ.

(Τέλος· Ἴδε φολλ 443).

— 0 —

Ἡ ἄρθρα τῆς καθόλου φιλολογίας δὲν δημοσιεύονται ὅσα εἶδει. Πᾶς ἀριθμὸς περιέχει μέρος μυθιστορηματικῶν, πάντοτε σχεδὸν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεθερμηνουμένου. Πολλάκις ἐπεξητήσαμεν διηγήματα πρωτότυπα καὶ ἐγγώρια, ἐπειδὴ πολὺ ἤθελον ἐνδιαφερεῖ ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν γνησίας εἰκόνας τοῦ κατ' οἶκον Ἑλληνικοῦ βίου, γεγραμμένας ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀπετύχημεν (1). Ἠπορήσαμεν εἰς τοῦτο, διότι ἀνεγνώσταμέν ποτε ἀξιοθαύμαστον ἱστόρημα, ἔργον τῆς γραφίδος τοῦ καθηγητοῦ Κ. Παγκρατίου, ἐνὸς τῶν σπουδαιότερων τῆς Παρθεώρας, ἀπολαύοντας ἐπαξίως

(1) Τὸ πρῶτον αὐτῆς ἱστορίας ἡ Πανώρα ἐξέδοτο 43 πρωτότυπα διηγήματα, ἀκλειδίως δὲ ὀλιγώτερα· διότι ἡ σύταξις αὐτῶν, ἔργον κυρίως οὐτῶν τῶν φωνητικῶν, καὶ συγκριτικῶν τῶν ἰσθμῶν ὅσας γενεᾶς ἢ ἐνδολεχθῆς παρατήρησις καὶ σπουδῆ τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἀπαιτεῖ κεντρὸν αὐτῶν στερεῶνται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμενοι ἐν Ἑλλάδι. Οὗτοι ἀποροὶ ὄντες καὶ ἐν μέσῳ ἀπόρου κοινωνίας διατρέποντες, ἀναγκάζονται νὰ καταγίνονται συγχρόνως εἰς πολλὰ, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα μικρὰ καὶ ἐποουσιώδη. Καταναλίσκοντες π. χ. ὥρας πολυτίμους, ἐπιδιορθοῦσι μόνον οὐχὶ ἀπαξ· ἀλλὰ πολλάκις καὶ αὐτὰ τὰ τυπογραφικὰ ὀσκήματα. Ἄνευ τῆς ἀνάγκης ταύτης, βεβαίως τὰ ἔργα τῶν ἡμετέρων λογίων ἤθελον εἶσθαι σπουδαιότερα καὶ τελειότερα.

μεγίστην υπόληψιν ὡς ποιητοῦ. Ἐνταῦθα ἀνοίγεται ὠραῖον στάδιον εἰς τὰς Ἑλληνίδας. Ὑπάρχουσι πολλά αὐτῶν, ὡς δὲν ἀμυδρῶς ἀλλομεν, δυνάμεναι νὰ παρέχωσι σκηνὰς καὶ χαρακτῆρας ἐνδιαφέροντας καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ξένους. Τὸ πεδῖον μένει ἐτι ἀγεώργητον. Οἱ Σοῦτσοι καὶ τοὶ μικρὰν μόνον γωνίαν ἀροτριάσαντες, παρήγαγον ὅμως ζωηρὰ μυθιστορήματα.

» Ἐν ἄλλαις προσπάθειαις εἰς δημιουργίαν τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἢ σύττασις ποιητικῶν ἀγῶνων ὑπὸ τοῦ εὐεργετικοῦ Κ. Ράλλη ἐστὶν ἀξία ἰδίως προσοχῆς. Κατ' ἔτος οἱ λογάδες τῶν Ἀθηναίων, δέσποιναι καὶ εὐδόκιμοι ἄνδρες, πορεύονται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν καθηγητῶν τις ἀπαγγέλλει λόγον ἐπικρινῶν τὰ σταλέντα εἰς διαγωνισμὸν ποιήματα, τὸ δὲ νικητῆρον τούτων ἀνακηρύσσεται ἐν μέσῳ εὐφημιῶν. Οἱ λόγοι οὗτοι δημοσιεύονται ἐν τῇ Πανδώρα. Ὁ ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ λόγος τοιοῦτος τοῦ Κ. Ραγκαῶν εἰσὶν ἀξιοθαύμαστος, πλήρης σοφῆς κριτικῆς ἐρεῦνης, ἐνιαχοῦ ὅμως, ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον ῥέπων· ἀλλ' ἴσως ὑπάρχει εὐλόγος τούτου αἰτία.

» Τὴν τοιαύτην ἐμφύχωσιν τῆς ποιήσεως ἤθελον ἴσως νομίσει οἱ ἡμέτεροι οὐχὶ τόσο ἀποτελεσματικῆν. Οἱ ἡμέτεροι εἰς ἀγῶνα προβαλλομένων ποιημάτων συγγραφῆς δὲν θέλωσι τὸν κόσμον πολλάκις ὡς ποιηταί, ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἀναντιρρόητως ἐπιτυχάνουσιν. Ἡ περὶ τὴν ποίησιν ἀναγεννωμένη εὐαισθησία ἐστὶ λίαν εὐδῆλος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο (1855) ἐστάλησαν εἰς τὸν διαγωνισμὸν τινὰ ὄντως καλὰ ποιήματα. Τὸ βραβεῖον ἐδόθη εἰς τὸν Κ. Ὀρφανίδην, οὗ τὸ ποίημα ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἐνώπιον ἡμῶν νῦν φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας τοῦ Ἰουνίου 1855 (ἐνταῦθα ὁ συντάκτης τῆς διατριβῆς ἀναλύει μετ' ἐπιτυχίας τὸ βραβευθὲν ποίημα τοῦ Κ. Ὀρφανίδου Ἄννα καὶ Φλωρος, εἴτα προσεπιφέρει).

Μετὰ χαρᾶς βλέπομεν ὅτι παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εἰσὶ καὶ οἱ γινώσκοντες τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας ἔχοντες. Ἐν τῷ ἐνώπιον ἡμῶν βιβλίῳ βλέπομεν μεταφράσιν τοῦ περὶ Σωκράτους κεφαλαίου τῆς ἱστορίας τοῦ Γρότου. Πολλὰ περὶ τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Οὐάσιγκτων Ἰρβινγκ, ἀνέκδοτά τινὰ περὶ τοῦ Μίλτωνος καὶ σημειώσεις περὶ τοῦ Καρόλου Δίκενς. Τὸ βιβλιογραφικὸν μέρος τοῦ Περιοδικῶ ἀγγέλλει τὴν μετάφρασιν (γρ. μετατύπωσιν) τῆς Προόδου τοῦ ἀποδημητοῦ. Ἑλλην. τις (1) ἐδημοσίευσεν Ἀγγλοελληνικὸν λεξικόν. Ὁ Κ. Παρμενίδης γορηγεῖ καλὰς μεταφράσεις ἐκ τῶν περὶ οἰκιστῶν τοῦ Δούγγ-Φέλοου καὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Βράϊαντ. Βλέπομεν ἐπειτα ἐξέτασιν τῆς Ἀμερικανικῆς ἐκδόσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ Δ. Σμιθ. Καὶ ἐπὶ τέλους εὐρίσκομεν ἀγγελίαν περὶ τῆς μεταφράσεως τοῦ ἀρχαιολογικοῦ λεξικοῦ τοῦ διδάκτορος Σμιθ. Ὁ μεταφραστῆς Κ. Πανταζῆς, ἐξαιτητῆς παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς

Παιδείας συνδρομῆν εἰς τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐπιχείρησιν, ἔλαβεν εὐνουστάτην ἀπάντησιν, ἐν ἣ ἡ χρησιμότης τοῦ ἔργου τοῦ διδάκτορος Σμιθ ἐκτιμᾶται πολὺ εὐζηλοτέρῳ ἢ ὅσον ἐκτιμηθῆσεται μετὰ πολὺν ἐτι χρόνον ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως.

» Ταῦτα, πιστεύομεν εἶπὶν ἱκανὰ εἰς ἀπόδειξιν τῆς δραστηκότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος ἠδυνάμεθα νὰ καταδείξωμεν ὅτι ἡ αὐτὴ ζωηρὸς ἐμφύχωσι καὶ ἐν ἄλλοις κλάδοις τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως [ἐνταῦθα ποιεῖται λόγον περὶ ἐρμολογικῆς καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ἐκβετιν ἀγαλματιῶν, λέγων ὅτι ἡ πατρίς τοῦ κειμένου ἀνέλαβεν αὐτὴν τὴν γλυφίδα, καὶ περιγράφων τὰ εἰρημένα ἀγαλματῖα κατὰ τὴν ἐν τῇ Πανδώρα περὶ αὐτῶν ἐκθεσιν, εἴτα προσθέτων ὀλίγα περὶ τοῖς πλοῦθου τῆς ναυτιλίας, λέγει] « Ἐπεὶ ἐσώρησαμεν τὴν Πανδώρα μετὰ μεγίστης γηλοσύνης. Ὅφειλομεν νὰ χορηγήσωμεν πᾶσαν δυνατὴν ἐμφύχωσιν τῆς ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ἀγωνιζομένοις φιλοπατρίσιν. Ἐπάρχει εἰς κίνδυνος, ἀφ' οὗ ἀνάγκη μετὰ μεγίστης προσοχῆς νὰ προφυλάττωνται. Μεταδίδοντες γνώσεις πρέπει νὰ προσπαθῶσι νὰ διεγείρωσιν ἀληθῆ ἢ βικίαν καὶ γνησίαν εὐσέβειαν. Ὁ Προμηθεὺς ἀπαλλάττων τοὺς ἀνθρώπους τῶν πρώτων αὐτῶν ἀναγκῶν κατέστησε τοὺς θνητοὺς τόσο δολομηχάνους καὶ αἰμυλομήτας, ὥστε ἐνόμισαν ὅτι δύνανται νὰ φηλητεύωσι τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν. Ὁ μῦθος οὗτος ἔχει ἀείζων σημασίαν. Ἔστι φόβος μὴ ὁ Ἑλληνικὸς χαρακτῆρ μετατρέψῃ τὴν οὐδύνοιαν αὐτοῦ εἰς ἰδιοτέλειαν; Ἄς ἔχωσιν οἱ σπουδαῖοι οὗτοι ἄνδρες τὸ θάρρος αὐτῶν εἰς τὸν θεόν . . . Ἄς διάγωσιν ἀδιαλείπτως . . . ὑπὸ τὸ ὄμμα αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτοῦ καὶ οὕτω μόνον! . . . θέλουσιν εὐδοιωθῆ· καὶ θέλουσιν ἴδει τὸ ἔθνος αὐτῶν ἀπελευθερούμενον τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀπορίας, λαμβάνον θέσιν μεταξὺ τῶν βασιλευσόντων τῆς Εὐρώπης ἐθνῶν, καὶ ἐκπληροῦν δεξιῶς καὶ κατὰ πάντα τὴν προωρισμένην αὐτῷ ἀποστολήν ».

ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ.

—ο—

Ἐν τῷ 85 φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας κατεχωρίσαμεν τὸ ἐν Μονεμβασίᾳ περισωθὲν καὶ ἤδη ἐν τῇ Δημοσίᾳ τῶν Ἀθηναίων βιβλιοθήκῃ κατατεθειμένον Χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου τοῦ Πρεσβυτέρου, ἀρέντες κενὰ ὅλα τὰ παρεφθερμένα μέρη. Ἐπειδὴ δὲ ἀντίγραφον αὐτοῦ τούτου τοῦ Χρυσόβουλλου σώζεται ἀκέραιον ἐν Κυθήροις, φροντίσαντες ἐλάβομεν ἴσον ἀπαράλλακτον, τὸ ὁποῖον παραθέτομεν

(1) Σ. Σ. Ἐνωσὶ τὸν ἐν Σύρῳ φιλότιμον Κ. Γ. Πολυμέρη, οὗ τὰ πιστότητα προχέουσι ὁσημέραι ἀξιόλογα βιβλία